

Звільнення України від
більшовиків. Діяльність
Центральної Ради
навесні 1918 року

Становище в Україні станом на початок лютого 1918р.:

- Більшість території була окупована силами більшовиків
- УНР закріпилася на лінії Коростень – Сарни і вела оборону
- Разом з цим провели реорганізацію армії УНР
- Центральна Україна (в основному Черкащина) була охоплена повстанням «Вільного козацтва», що не дало більшовикам встановити там контроль
- Четвірний союз вів переговори як з УНР, так і з більшовиками. Східний фронт Першої світової війни був без змін

- Територія Української Народної Республіки за Третім універсалом Центральної Ради (7 листопада 1917 р.)
- Інші державні утворення, що постали після жовтневого перевороту в Росії та не визнавали більшовицької влади; час існування
- Перший Всеукраїнський з'їзд рад (4-6 грудня 1917 р.)
- Переїзд делегатів-більшовиків з Києва до Харкова. Проголошення Української республікою (11-12 грудня 1917 р.)
- Райони зосередження військ більшовицької Росії напередодні наступу на Україну
- Наступ більшовицьких військ у грудні 1917-січні 1918 рр.
- Райони зосередження загінених більшовицькими частин Південно-Західного фронту та їхні дії проти українських військ
- Збройні сутички військ УНР з більшовицькими
- Дати здобуття населених пунктів більшовицькими
- Межа територій, зайнятих більшовицькими на 4 січня 1918 р. (день офіційного оголошення війни урядом радянської України Центральної Ради)
- Радянські республіки, підпорядковані більшовицькому уряду Росії; час існування

- 45 Норма представництва делегатів від губерній до Українських установчих зборів, призначених на січень 1918 р.
- Межі повітів Курської та Воронежської губерній, від яких мали обиратися делегати до Українських установчих зборів
- Центри повітів, у яких відбулися вибори Четвертий універсал Центральної Ради (9 січня 1918 р.); Проголошення незалежності Української Народної Республіки
- Чегирин
- Бій під Крутами 16 січня 1918 р.

- Більшовицьке повстання в Києві 16-22 січня 1918 р.
- Відступ Центральної Ради з Києва після здобуття міста більшовицькими 26 січня 1918 р.
- Місце перебування Центральної Ради після відступу з Києва
- Територія і міста, контрольовані українськими військами на 27 січня 1918 р.
- Лінія фронту німецьких і австро-угорських військ
- Укладення Брестського миру між УНР і Німеччиною та її союзниками (27 січня 1918 р.)

- Території Холмщини і Підляшся, що передавалися УНР за ухвалою Брестського миру
- Території Східної Галичини і Буковини, що за домовленістю з Австро-Угорщиною мали стати українським автономним краєм
- Вторгнення румунських військ у Бессарабію в січні 1918 р.

Масштаб 1:6 000 000
(у 1 см 60 км)

Берестейський мирний договір 9 лютого 1918р.

- Мирний договір між Центральними державами та УНР
- Перший міжнародний договір нової української держави
- Завершував Першу світову війну в Україні
- Встановив дипломатичні відносини між Україною та державами Четвірного союзу
- Україна отримала підтримку в боротьбі проти більшовиків

Наступ німецько-австрійських військ на Східному фронті 18 лютого 1918 р. – початок наступу. Операція отримала назву «Фаустшлаг» (удар кулаком). В Україні була задіяна 450-тисячна армія.

24 лютого – німецькі сили зайняли Житомир.

Більшовики починають відступати з України.

Сили УНР почали наступ і 1 березня 1918 р. увійшли до Києва. Через день підійшли німецькі сили.

Більшовицька Росія в результаті поразок на фронті підписала мирний договір 3 березня 1918 р. в тому ж Брест-Литовську.

Умови договору 3 березня 1918р.:

1. Росія визнавала УНР незалежною державою і зобов'язувалася не вести проти неї ворожих дій
2. Росія мала відмовитися також від Прибалтики, Білорусі, Закавказзя і Фінляндії
3. На більшовиків накладалися репарації

— Німецько-австрійський Східний фронт напередодні наступу 18 лютого
— Наступ німецьких і австро-угорських військ у лютому-травні
— Дії українських військ
— Межа просування союзних військ
--- на кінець лютого
--- на кінець березня
--- на початок травня

x Дати здобуття міст
x Місця боїв
RUSSIA Район діяльності Вільного козацтва в тилу більшовиків у березні
o Антибільшовицькі повстання в містах
— Шлях з Румунського фронту на Дон частин російської армії в лютому-квітні

o Брестський мир між державами німецько-австрійського блоку і РСФРР 3 березня 1918 р., за яким радянська Росія втратила всі права на Україну
УКРАЇНА Територія Української Народної Республіки, задекларована законом про новий адміністративно-територіальний поділ 6 березня 1918 р.
УКРАЇНА Назви, межі та центри земель за законом від 6 березня

o Підняття українських прапорів на Чорноморському флоті (29 квітня)
o Розпуск Центральної Ради; обрання П.Схоропадського гетьманом України (29 квітня 1918 р.)
УКРАЇНА Поразка Румунії; території, приєднані до Австро-Угорщини за Бухарестським миром 7 травня

Масштаб 1:6 000 000
 (у 1 см 60 км)

Становище в Україні після Брест-Литовського договору
Станом на 3 березня 1918 р. українські на німецько-австрійські сили просунулися на лінії Могилів-Подільський – Київ. Необхідно було вибити рештки більшовицьких сил з решти території України.

Для продовження наступальної операції від УНР був виділена Запорізька дивізія, яку в квітні перейменували в Запорізький корпус, що складався з двох дивізій. Очолив їх генерал-хорунжий Олександр Натієв.

Протягом березня 1918 р. від більшовиків були звільнені південно-західні регіони та Лівобережжя.

Запорізький корпус продовжив наступ з Полтави на Харків і звільнили його. Після цього почався наступ в двох напрямках:

- 1) Петро Болбочан повів наступ на південь в напрямку Криму
- 2) Володимир Сікевич очолив наступ на Донбас

Наступ на Донбасі пройшов успішно – до кінця квітня більшовицькі сили були витіснені звідти.

Іншою була ситуація з Кримом.

Визволення Криму та Донбасу
частинами Запорізької дивізії
(корпусу) Армії УНР.
Квітень 1918 р.

Кримська операція
21-25 квітня 1918р.
Півострів було звільнено, але
через загрозу конфлікту з
німецькою армією українські
сили були виведені.

Німці встановили там своє
правління, а в червні 1918р.
передадуть владу Кримському
крайовому уряду С.Сулькевича.

Діяльність Центральної Ради навесні 1918р.

1 березня – закон про державний герб України

2 березня – закони про грошову систему, про громадянство УНР.

6 березня – закон «Про адміністративно-територіальний поділ України», відповідно до якого територія УНР поділялася на землі, волості та громади. Всього мали створити 32 землі. За планами М. Грушевського, населення кожної з земель мало становити близько 1 млн. осіб.

Конституція УНР 29 квітня 1918 р.

- Проголошувала УНР парламентською республікою із Всенародними зборами на чолі
- Виконавча влада мала належати Раді Народних Міністрів
- Закріплювався земельний адміністративно-територіальний устрій з широкою автономією
- Проголошувалися рівні права та свободи громадян
- Надавалися права національним меншинам

Загострення відносин з німцями.

Причинами невдоволення серед німецького командування стало негативне сприйняття соціалістичної політики Центральної Ради, особливо в земельному питанні, де проголошений принцип соціалізації землі створював нові проблеми.

Все це могло зашкодити поставкам продовольства з України до Німеччини.

Через викрадення членами уряду банкіра А.Доброго німецький фельдмаршал Айхгорн 26 квітня 1918р. наказав заарештувати кількох урядовців. Також була роззброєна Синьожупанна дивізія.

Це створювало передумови для зміни влади в Україні.